

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

STUDII SOCIALE

CLASA A XII -A

Filiera teoretică, profil umanist, specializarea științe sociale

Filiera vocațională, profil militar (M.A.I.), specializarea științe sociale

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 5959 / 22.12.2006

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina *Studii sociale* este prevăzută în planul-cadru de învățământ pentru liceu, la clasa a XII-a, ca disciplină de curriculum diferențiat, beneficiind de un buget de timp de 1 oră pe săptămână, la următoarele filiere, profiluri și specializări:

- la filiera teoretică, profil umanist, specializarea științe sociale;
- filiera vocațională, profil militar M.A.I., specializarea științe sociale.

Curriculumul pentru disciplina *Studii sociale* răspunde cerințelor formulate în textul Legii învățământului, referitoare la idealul educațional și la finalitățile învățământului.

Demersurile propuse prin actualul curriculum sunt concordante, de asemenea, cu recomandările cuprinse în documentele:

- **Planul de lucru pentru implementarea obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa pentru perioada 2001 – 2010, ratificat de Consiliul Europei (Barcelona, 2002);**
- **Declarația Miniștrilor Europeni ai Educației și Formării Profesionale și a Comisiei Europene, adoptată la Copenhaga, 29-30 noiembrie 2002, privind întărirea cooperării europene în domeniul formării profesionale – „Declarația de la Copenhaga”,**

precum și cu spiritul unor documente ale Consiliului Europei și Uniunii Europene privind cetățenia europeană:

- Declarația și programul în domeniul cetățeniei democratice pe baza drepturilor și responsabilităților cetățenilor, 1999;
- Hotărârea de la Cracovia și Proiectul de recomandări comune pentru educația pentru cetățenie democratică, 2002;
- Strategia de la Lisabona, lansată în 2000 și Programul detaliat de lucru pentru implementarea obiectivelor sistemelor de educație și formare din Europa, din 2002.

Pentru atingerea competențelor propuse, curriculumul pentru disciplina *Studii sociale* vizează:

- cunoașterea și susținerea principiilor și valorilor democrației, a drepturilor și responsabilităților cetățenești;
- cunoașterea dimensiunilor cetățeniei într-o societate democratică, precum și a conceptului de cetățenie europeană;
- manifestarea elevilor în calitate de cetățeni activi în cadrul comunităților în care trăiesc, informați și responsabili;
- participarea competentă a elevilor la viața școlii și, în perspectivă, a societății, oferirea de alternative sociale;
- dezvoltarea deprinderilor de evaluare, luare a deciziilor și de susținere a unei opinii;
- formarea și dezvoltarea deprinderilor de gândire critică.

Aceste finalități sunt realizate prin intermediul următoarelor dimensiuni ale disciplinei *Studii sociale*:

- **dimensiunea descriptiv-informativă**, vizând însușirea cunoștințelor despre sistemul democratic de guvernare, însușirea valorilor democratice, reconstrucția memoriei comunităților;
- **dimensiunea normativă**, referitoare la însușirea și interiorizarea normelor, a legilor cu privire la drepturile și îndatoririle individuale în raport cu comunitatea precum și atributele legale ale cetățeniei;
- **dimensiunea interogativ-reflexivă și valorizatoare**, care are în vedere dezvoltarea competențelor specifice gândirii critice, formării și dezvoltării conștiinței de sine, prin interiorizarea valorilor cetățeniei democratice și relaționarea valorică cu ceilalți membri ai comunității - școlară, locală, națională, europeană;
- **dimensiunea activă**, urmărind aspecte precum participarea responsabilă la viața comunității, promovarea drepturilor omului, acceptarea diversității, angajarea activă a elevilor în luarea deciziilor în clasă/școală/comunitate, acțiuni civice în comunitate, oferirea de alternative sociale.

Structura curriculumului include următoarele componente:

- Nota de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și conținuturi ale învățării
- Valori și atitudini
- Sugestii metodologice.

Elementele de noutate sunt legate de următoarele aspecte:

- orientarea către latura pragmatică a aplicării curriculumului: corelarea dintre unitățile de conținut și competențele specifice permite profesorului să realizeze conexiunea explicită între ceea ce se învață și scopul pentru care se învață; corelația propusă are în vedere posibilitatea ca o anumită competență specifică să poată fi atinsă prin diferite unități de conținut, fără să existe o corespondență biunivocă între acestea;
- recomandarea unor valori și atitudini care să completeze dimensiunea cognitivă a învățării cu cea afectiv - atitudinală și morală, din perspectiva finalităților educației, dar și a disciplinei *Studii sociale*;
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze spre modalități didactice concrete de utilizare a curriculumului în proiectarea și realizarea activităților de predare-învățare-evaluare.

Programa se adresează atât profesorilor, cât și autorilor de manuale. Lectura integrală a programei este absolut necesară înaintea proiectării unităților de învățare.

Programa este concepută astfel încât să încurajeze creativitatea didactică și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor. Profesorii și autorii de manuale își pot concentra atenția în mod diferit asupra activităților de învățare și asupra practicilor didactice. Diversitatea situațiilor concrete face posibilă și necesară o diversitate de soluții didactice. Din această perspectivă, propunerile programei nu trebuie privite ca rețetare inflexibile. Echilibrul între diferite abordări și soluții trebuie să fie rezultatul proiectării didactice personale și al cooperării cu elevii fiecărei clase în parte.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea conceptelor specifice științelor sociale pentru organizarea demersurilor de cunoaștere și explicare a unor fapte, evenimente, procese din viața reală
2. Aplicarea cunoștințelor specifice științelor sociale în rezolvarea unor situații-problemă, precum și în analizarea posibilităților personale de dezvoltare
3. Cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor probleme teoretice și practice, în cadrul diferitelor grupuri
4. Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi în schimbare
5. Participarea la luarea deciziilor și la rezolvarea problemelor comunității

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice pe care trebuie să le formeze procesul de predare-învățare în cadrul disciplinei *Studii sociale* se bazează pe și promovează următoarele valori și atitudini:

- ✓ egalitate în fața legii – respectarea legii;
- ✓ libertate de expresie, libertatea opiniilor, libertatea de conștiință;
- ✓ asumarea responsabilităților cetățenești;
- ✓ valorizarea pozitivă a diversității;
- ✓ toleranță;
- ✓ participare la viața comunității;
- ✓ rezolvarea pașnică a conflictelor; colaborare;
- ✓ solidaritate.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Identificarea principalelor sisteme social - politice contemporane</p> <p>1.2. Identificarea unor stereotipuri și prejudecăți promovate prin mass-media cu referire la diferite minorități</p> <p>2.1. Caracterizarea cetățeniei din perspectiva dimensiunii politice, economice, sociale, juridice</p> <p>2.2. Exercițarea drepturilor cetățenești și a responsabilităților într-o societate democratică</p> <p>2.3. Argumentarea necesității respectării legilor de către toți cetățenii, inclusiv de către cei investiți cu autoritate</p> <p>3.1. Cooperarea în cadrul grupului pentru proiectarea unor soluții vizând receptarea critică a mesajelor transmise prin mass-media</p> <p>4.1. Proiectarea unui comportament rațional în cadrul diferitelor tipuri de comunitate din perspectiva cetățeniei europene</p> <p>5.1. Interrelaționarea, în cadrul unui grup, în vederea adoptării unor decizii și a soluționării problemelor comunității, prin exercitarea unor deprinderi specifice</p>	<p>Societatea contemporană și democrația</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sisteme social - politice contemporane. ▪ Teorii contemporane privind democrația: <ul style="list-style-type: none"> - teorii “slabe”, “protecționiste”; - teorii privind democrația „puternică”, „participativă”. ▪ Principiile democrației și cetățenia <ul style="list-style-type: none"> ▪ Separarea puterilor. ▪ Domnia legii. ▪ Cetățenia: <ul style="list-style-type: none"> - dimensiuni ale cetățeniei în societatea contemporană: politică, juridică, socială, economică; - cetățenia europeană; valori și atitudini. ▪ Comunicarea într-o societate democratică <ul style="list-style-type: none"> ▪ Comunicarea socială și politică prin mass-media. ▪ Specificul mesajului transmis prin mass-media. ▪ Consumatorul de mesaje media. ▪ Rolul ziaristului în societate. Abateri de la rol. ▪ Minoritățile și reflectarea imaginii acestora în mass-media. Stereotipuri și prejudecăți.
<p>1.3. Identificarea factorilor care influențează campania electorală</p> <p>1.4. Analizarea factorilor care influențează participarea cetățenilor la alegeri prin exercitarea dreptului la vot</p> <p>1.5. Analizarea principalelor tipuri de grupuri de interese și a rolului liderilor în promovarea unor interese de grup</p> <p>2.4. Argumentarea necesității pluralismului politic într-o societate democratică</p> <p>4.2. Exersarea unor comportamente electorale responsabile</p> <p>4.3. Analiza impactului pe care alegerile locale și naționale îl au asupra vieții politice interne și asupra imaginii țării în străinătate</p> <p>5.2. Evaluarea comportamentului liderului într-o societate democratică</p>	<p>Politică și democrație. Elemente de marketing politic</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pluralismul politic - dimensiune a democrației. ▪ Rolul liderilor în funcționarea societății democratice. ▪ Grupuri de interese – cine este implicat și cum se exercită puterea. ▪ Alegerea reprezentanților <ul style="list-style-type: none"> ▪ Campania electorală. ▪ Managementul imaginii. ▪ Publicitate politică, persuasiune, manipulare.

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.6. Identificarea și analizarea caracteristicilor societății civile și a rolului structurilor acesteia într-o societate democratică</p> <p>3.2 Cooperarea cu ceilalți membri ai grupului în vederea identificării și soluționării unor probleme publice controversate</p> <p>4.4. Operarea cu criterii valorice pentru evaluarea activităților publice ale reprezentanților aleși</p> <p>4.5. Identificarea modalităților prin care cetățenii, grupurile și asociațiile influențează politicile publice</p> <p>4.6 Manifestarea unui comportament responsabil în vederea identificării unor amenințări pentru democrație și implicarea activă în combaterea acestora</p> <p>5.3. Promovarea toleranței ca valoare a societății democratice și manifestarea unui comportament tolerant în rezolvarea unor probleme ale comunității</p> <p>5.4. Promovarea unei agende publice pentru influențarea politicilor publice, în contexte diferite</p>	<p>Societatea civilă și rolul ei în democrație</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Agenda publică - acțiuni ale societății civile pentru influențarea politicilor publice. ▪ Evaluarea reprezentanților - în vederea alegerilor și după alegeri. ▪ Probleme publice controversate. ▪ Amenințări și disfuncții în funcționarea democrației (corupția, lipsa de participare civică ș.a.). ▪ Organizațiile neguvernamentale – misiunea lor într-o societate democratică.

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum este o ofertă educațională adresată profesorilor care predau disciplina *Studii sociale*. Acesta a fost conceput în așa fel încât să permită profesorului:

- să creeze cadrul organizatoric astfel încât elevii să devină participanți activi la propria activitate de formare;
- să transforme activitatea de învățare dintr-o activitate preponderent informativă (a învăța despre democrație) într-o activitate preponderent formativă (a învăța pentru și prin democrație);
- să stimuleze implicarea școlii în viața comunității, valorificând valențele formative ale învățării prin activități ale elevilor în beneficiul comunității;
- să-și manifeste creativitatea didactică și să adecveze demersurile didactice la particularitățile elevilor cu care lucrează.

Sugestiile metodologice au în vedere deplasarea semnificativă de accent, realizată prin programă, de pe conținuturi pe competențe.

Competențele specifice sunt corelate cu unitățile de conținut. Corelația propusă are în vedere posibilitatea ca orice competență specifică să poată fi atinsă prin diferite unități de conținut, fără să existe o corespondență biunivocă între acestea.

Pentru accentuarea caracterului practic-aplicativ al disciplinei se va face apel la:

- învățarea prin acțiune (experiențială), activități bazate pe sarcini concrete;
- metode interactive - discuții, dezbateri, metode de gândire critică, rezolvarea de probleme;
- inițierea și managementul unor proiecte comunitare.

Evaluarea reprezintă o componentă fundamentală a procesului de învățare. Evaluarea trebuie să se realizeze în mod preponderent ca evaluare continuă, formativă. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, recomandăm utilizarea unor forme și instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor.

Grupul de lucru pentru Curriculum:

prof. Eugen STOICA	Inspector general – Ministerul Educației și Cercetării
prof. Angela TEȘILEANU	Expert C.N.C., Grupul Școlar “Nichita Stănescu”, București
prof. Elena BĂLAN	Școala Superioară Comercială “N. Kretzulescu”, București
prof. Dorina CHIRIȚESCU	Colegiul Național Sf. Sava, București

Au colaborat la realizarea programei:

prof. Cecilia DEME	Liceul Nagy Moyes, Tg. Secuiesc
prof. Ileana IEPURE	Liceul Gheorghe Șincai, Cluj-Napoca
prof. Adriana MOȚCANU	Grupul Școlar Tomis, Constanța
prof. Geta POPOVICI	Casa Corpului Didactic, Bacău
prof. Maria TOMOIU	Colegiul Național Ecaterina Teodorescu, Tg. Jiu
prof. Darius BOROVIĆ- IVANOV	Liceul N. Lenau, Timișoara
prof. Mircea BUSUIOCESCU	Colegiul Național Frații Buzești, Craiova